

Нащадок козацького роду

У Градизьку увічнили пам'ять
прем'єр-міністра УНР Бориса Мартоса

З ІНІЦІАТИВИ Полтавського офісу Північно-східного міжрегіонального відділу Українського інституту національної пам'яті в селищі Градизьк Кременчуцького району відкрили меморіальну дошку видатному земляку, діячеві Української революції 1917–21 рр., соратнику Симона Петлюри, борцю за незалежність України у ХХ столітті Борису Мартосу. Про це повідомив ініціатор створення нового місця пам'яті, регіональний представник Українського інституту національної пам'яті Олег Пустовгар.

НА МЕМОРІАЛЬНІЙ дошці зафіксовано важливі віхи громадсько-політичного шляху уродженця Градизька: у першому уряді Української Народної Республіки (УНР) – Генеральний секретар земельних справ, а за Директорії УНР – прем'єр-міністр і міністр продовольчих справ, фінансів. «Меморіальну дошку виготовлено коштом Градизької територіальної громади. Дякую її очільникам за підтримку ініціативи Інституту нацпам'яті. Це гарний приклад виконання не на словах, а на ділі органом місцевого самоврядування Закону України «Про правовий статус та вшанування борців за незалежність України у ХХ столітті». На Полтавщині триває пошанування знакових постатей перших визвольних змагань за незалежність від білої і червоної Росії», – прокоментував подію Олег Пустовгар.

Відкриття дошки він назвав «ще одним вагомим кроком з увічнення пам'яті Бориса Мартоса на Полтавщині». Представник Інституту нацпам'яті нагадав, що у 2007 році у Полтаві з ініціативи студентів і науковців та ректора Полтавського університету економіки і торгівлі (ПУЕТ) Олексія Нестулі пам'ятник Борису Мартосу урочисто відкрили поруч із центральним входом до ПУЕТ. А у 2014 році департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Полтавської облдержадміністрації, обласна рада й телеканал «Лтава» створили короткометражний документальний фільм про Бориса Мартоса з циклу «Поборники незалежності. Полтавщина».

Голова Градизької селищної ради Мирослав Носа у своєму виступі під час церемонії відкриття зазначив: «Мешканці громади пишаються своїм земляком, нащадком старовинного козацького роду Борисом Мартосом, який був не лише організатором українського кооперативного руху і вченим-економістом, одним із «батьків» національної валюти – гривні у часи УНР. Саме уродженець Градизька у буремні роки правління Директорії УНР, у час російсько-більшовицької агресії очолював уряд тодішньої молоді Української держави».

Меморіальну дошку встановлено на фасаді Градизького будинку куль-

тури. Захід присвятили 142-річчю з дня народження Бориса Мартоса та 30-й річниці відновлення незалежності України. В урочистій церемонії відкриття взяли участь депутати Градизької ОТГ, старшокласники місцевої гімназії, громадськість.

Довідка. Борис Мартос народився у містечку Градизьк на Полтавщині. Під час навчання на фізико-математичному факультеті Харківського університету долучився до визвольного руху. Активіст Революційної української партії, за що тричі відбував покарання у в'язниці. У 1910-х організовував кредитні спілки та кооперативні курси на Полтавщині, Волині та Кубані. Викладав у Харкові. У 1917 році увійшов до Центральної Ради та Малої Ради. Як Генеральний секретар земельних справ займався створенням Крайового та місцевих земельних комітетів. Автор Тимчасового земельного закону від 18 січня 1918 року, за яким земля та надра оголошувалися власністю народу і кожен мав отримувати стільки землі, скільки зможе обробляти власною працею. За гетьманату очолював управу Українського кооперативного комітету, входив до ради директорів «Дніпросоюзу» та «Українбанку», співзасновник Кооперативного інституту імені Михайла Туган-Барановського в Києві.

За Директорії УНР обіймав посади міністра продовольчих справ, міністра фінансів і голови Ради народних міністрів. З 1920 року – в еміграції. Мешкав у Німеччині, Чехословаччині, США. Продовжив наукову та громадсько-політичну діяльність, заснував українські вищі навчальні заклади за кордоном.

Помер на 98-му році життя, похований у США (штат Нью-Джерсі).

Північно-східний міжрегіональний відділ УІНП.

